

rede retssager. Disse rummer så til gengæld også de allerværste tilfælde. Når der ikke høres noget ufordelagtigt om en godsejer, er der en vis sandsynlighed for, mener forfatteren, at han ikke har været værre, end man fandt rimeligt. Men opfattelsen af, hvad der var rimeligt, har rakt vidt.

Bogen, der på en vis måde falder i tråd med Hugo Matthiessens studier over enkeltfænomener i tidligere tiders samfundsliv, fortjener både for sit emne og for dets behandling mange læsere, og den vil give fortrinlige oplæg for adskillige lokalhistorikere.

*Finn H. Lauridsen.*

*Sven Houmøller (udg.): Excellencen Otto Ditlev Rosenørn-Lehns optegnelser. (Privattryk, Fagskolen for Boghåndværk, 1960). 75 s.*

Uden på nogen måde indholdsmæssigt at indeholde væsentlige bidrag til Danmarks historie er Otto Rosenørn-Lehns optegnelser kultur- og personalhistorisk set ingenlunde betydningsløse. Optegnelserne er af den Rosenørn-Lehn, som bortset fra en kort afbrydelse var udenrigsminister 1870-1892. De er nedskrevet i 1863 og har hidtil ligget utrykt i det store arkiv på Oreby. Emnet er en skildring af personerne i moderens slægt og omgangskreds i 19. århundredes første fjerdedel. Rosenørn-Lehn skriver let og elegant, men uden særlig farve; optegnelserne giver dog en række fortræffelige glimt af livet og synspunkterne hos dansk godsejeradel i et tidsrum, hvor den ellers ikke har tiltrukket historikernes opmærksomhed. Af Rosenørn-Lehn selv giver optegnelserne naturligvis også et indtryk, som i øvrigt svarer ganske til det almindeligt antagne. — I henseende til udstyr svarer bogen nøje til den høje standard, man må kræve, når »trykkeriet« tages i betragtning.

*Vagn Dybdahl.*

*Statsrådets forhandlinger 1848-1863. IV. bind. 28. januar 1852-19. april 1853. Udgivet af Rigsarkivet. (Munksgaard, 1960). 709 s.*

Det fortjener anerkendelse, at overarkivar, dr. Harald Jørgensen kan holde tempoet ved Rigsarkivets udgivelse af statsrådsprotokollerne. Originalerne er ganske vist ikke særlig vanskelige at have med at gøre, skrevet som de er med skriverhånd, så de frembyder næppe store udgives-tekniske problemer, men de omfattende registre i hvert bind og bindenes omfang må alligevel give respekt for den præcision, hvormed de udkommer.

Det nu foreliggende 4. bind omfatter gehejmestatsrådets forhandlinger gennem godt et år, fra 28. januar 1852 til 19. april 1853. Det dækker med andre ord C. A. Bluhmes første ministerium.

*H. P. Clausen.*

*Knud Banning: Forsamlinger og mormoner. (Kirkehistoriske studier, 11. række, nr. 8, Gad, 1960). 302 s.*

Den 16. juni 1954 udsendte den nyudnævnte biskop over Sjællands Stift, H. L. Martensen, et cirkulære til samtlige provster i stiftet. I cirkulæret anmodede han provsterne om at indsende indberetninger om, hvorvidt der i de enkelte provstier havde »vist sig spor af mormonismen eller andet sektvæsen«, og om der havde »vist sig ytringer af opvækkelse i forening med gudelige forsamlinger«; i bekræftende fald ønskede bispen nærmere oplysninger. Provsterne lod forespørgslen gå videre til de enkelte præster, som derefter i de følgende måneder indsendte deres oplysninger, der i reglen med provstens indberetning gik videre til bispen, i hvis embedsarkiv de er bevarede. Fra de fleste sogne er beretningerne til stede, og det er dem, dr. theol. Knud Banning her har udgivet.